

Záverečná karta projektu

Názov projektu **Filozofická antropológia a súčasná civilizačná situácia** Evidenčné číslo projektu **APVV-15-0682**

Zodpovedný riešiteľ **Mgr. Mgr. Róbert Karul, PhD.**
Príjemca **Filozofický ústav SAV**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Filozofický ústav Slovenskej akadémie vied
spoluriešiteľ: BISLA, Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

na

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

na

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

Uvádzame zahraničné a domáce monografie a príspevky v zahraničných a domácich karentovaných časopisoch:

AAA ŠAJDA, P. (ed.): Modern and Postmodern Crises of Symbolic Structures. Essays in Philosophical Anthropology. Leiden: Brill 2021. 199 pp.

AAA STEWART, Jon. The Emergence of Subjectivity in the Ancient and Medieval World : an interpretation of western civilization. First Edition. New York : Oxford University Press, 2020. xiv+399 pp.

AAA STEWART, Jon. Faust, Romantic Irony, and System : German Culture in the Thought of Søren Kierkegaard. Copenhagen : Museum Tusulanum Press, 2019. xviii+407 pp.

AAA VYDROVÁ, Jaroslava. Výraz - dielo - telesnosť : fenomenologické eseje. Červený Kostelec : Pavel Mervart, 2019. 165 s.

AAA GRIFFITH, James. Fable, Method, and Imagination in Descartes. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan. 2018. 120 p. ISBN 978-3-319-70237-7

AAA STEWART, Jon. Hegel's Interpretation of the Religions of the World : the Logic of the Gods. 1. Edition. Oxford : Oxford University Press, 2018. 321 p.

***

AAB JAVORČEKOVÁ, Romana. Čas na priestor súkromia a priestor verejnosti. Bratislava : Asociácia slovenských filmových klubov a Slovenský filmový ústav, 2020. 200 s.

AAB NOVOSÁD, František. Elementy filozofickej antropológie : o znakoch, nástrojoch a inštitúciách. Bratislava : Iris, 2020. 224 s.

AAB NOVOSÁD, František. Odkaz z Marburgu : novokantovstvo od kritiky poznania k antropológii. Bratislava : Iris, 2017. 198 s.

AAB NOVOSÁD, František. Idey na trhovisku. Bratislava : Iris, 2016. 176 s.

***

ADCB STEWART, Jon. Hegel's Account of Christianity and Religious Alienation. In European Journal for Philosophy of Religion, vol. 12, no. 4, 2020, pp. 1-24.

ADCB STEWART, Jon. Fichte's Theory of Recognition and His Paradoxical Legacy. In Rivista di Filosofia Neo-Scolastica, vol. 112, no. 1, 2020, pp. 227-242.

ADCB GRIFFITH, James. "Fantasy, Counterfantasy, and Metafantasy in Hobbes and Butler on Vulnerability." In Philosophy Today vol 64, 2020, No 3., pp. 617-636.

ADCB KUČTOVÁ, Alžbeta. Prelínanie. Modality neuchopiteľného [Interlacement. The Modality of the Ungraspable]. In Filosofický časopis, 2020, roč. 68, č. 2, s. 259-270.

ADCB STEWART, Jon. Hegel's Theory of Recognition and Philosophical Anthropology and the Ethical Challenges of a Globalized World. In The Philosophical Forum, 2018, vol. 49, iss. 4, pp. 467-481.

ADCB KUSÁ, Dagmar. Režim pamäti a spravodlivá spoločnosť. In Filosofický časopis 2018, roč. 66, č. 2, s. 235-251.

ADCB SMREKOVÁ, Dagmar. Odpustenie ako recipročný vzťah. In Filosofický časopis 2018, roč. 66, č. 2, s. 221-233

ADCB VYDRA, Anton. Norma a normálne. Canguilhem a Kantovo rozlíšenie školských a svetských pojmov. In Filosofický časopis 2018, roč. 66, č. 2, s. 271-283.

***

ADDB LIPTÁK, Michal. Hegelova koncepcia byrokracie ako všeobecného stavu [Hegel's Conception of Bureaucracy as Universal Class]. In Filozofia, 2020, roč. 75, č. 6, s. 446-459.

ADDB KARUL, Róbert. Lissarrague a Schnapp, Bažant a Frontisi-Ducroux o posune medzi zobrazovaním a videním u starých Grékov [Lissarrague and Schnapp, Bažant and Frontisi-Ducroux on a Shift in Representing and Seeing in Ancient Greece]. In Filozofia, 2019, roč. 74, č. 2, s. 154-162.

ADDB STEWART, Jon. Hegel's Theory of the Emergence of Subjectivity and the Conditions for the Development of Human Rights. In Filozofia, 2019, roč. 74, č. 6, s. 456-471.

ADDB ŠAJDA, Peter. Obmedzenie nepriateľstva ako výchova k ľudskosti: Carl Schmitt a Ernst Jünger [The Limitation of Enmity as Education to Humaneness: Carl Schmitt and Ernst Jünger]. In Filozofia, 2019, roč. 74, č. 10, s. 852-865.

ADDB GRIFFITH, James. Thinking Descartes in Conjunction, with Merleau-Ponty: The Human Body, the Future, and Historicity, [Ľudské telo, budúcnosť a historicita]. In Filozofia, 2019, roč. 74, č. 2, s. 111 – 125.

ADDB STEWART, Jon. Hegel's Criticism of Schleiermacher and the Question of the Origin of Faith. In Filozofia, 2018, roč. 73, č. 3, s. 179-190.

ADDB ŠAJDA, Peter. Schmittova teória nepriateľa ako výzva pre Kierkegaardovu teóriu nepreferenčnej lásky [Schmitt's Theory of the Enemy as a Challenge for Kierkegaard's Theory of Nonpreferential Love]. In Filozofia, 2018, roč. 73, č. 10, s. 804-817.

ADDB LIPTÁK, Michal. K fenomenológii umeleckej kritiky [Towards the Phenomenology of Art Criticism]. In Filozofia, 2017, roč. 72, č. 10, s. 813-824.

ADDB MURÁNSKY, Martin. Neriešiteľný problém univerzalizmu v Tugendhatovej antropológii [The Undecidable Problem of Universalism in Tugendhat's Anthropology]. In Filozofia, 2017, roč. 72, č. 10, s. 800-812.

ŠAJDA, Peter. O epistemologickej výhode porazených: C. Schmitt a R. Koselleck [On the Epistemological Advantage of the Vanquished: C. Schmitt and R. Koselleck]. In Filozofia, 2017, roč. 72, č. 10, s. 789-799.

ADDB KARUL, Róbert. Súčasné umenie na ceste k post-post? Ako André Stanguennec spája umenie so skromným, triviálnym a negrandióznym [Contemporary Art on the Way to Post-post? Modesty, Triviality and Non-Grandiosity in André Stanguennec's Vision of Art]. In Filozofia, 2016, roč. 71, č. 7, s. 595-607.

ADDB MURÁNSKY, Martin. O slobode uvidieť svet inak [On the Freedom to See the World Differently]. In Filozofia, 2016, roč. 71, č. 10, s. 869-880.

Uplatnenie výsledkov projektu

Výskum súčasnej podoby človeka a civilizačnej situácie, v ktorej sa nachádza, priniesol:

1) Samotné poznanie skúmaných fenoménov. Preskúmavali sme početné antropologické javy a im zodpovedajúce pojmy, ako sú odpustenie, nepriateľstvo, náboženstvo, pamäť, zraniteľnosť, predstavivosť, súkromie, umelecká tvorba a i.

2) Príspevok k rozvoju filozofickej disciplíny "filozofická antropológia". Filozofická antropológia doteraz u nás nebola v centre pozornosti, môžeme konštatovať, že sme disciplínu v slovenskom vedeckom kontexte oživilí a zároveň originálnym výskumom nanovo vytýčili jej pole. Vznikli syntetizujúce monografie, ktoré budú mať dlhodobější význam v národnom aj medzinárodnom antropologickom diskurze.

3) Príspevok k pedagogickému procesu na univerzitách alebo vysokých školách vo forme inovatívnych kurzov.

4) Potencionálnu aplikáciu v spoločenskej praxi. Výsledky výskumu konkrétnych antropologických otázok umožňujú riešiteľom expertne intervenovať vo verejnej odbornej diskusii pri témach, ako sú: politika pamäti, otázky byrokracie, prudké spoločenské zmeny/revolúcie, život okrajových skupín, paradigmy súčasného umenia, reflexia prírodných a medicínskych vied, post-pandemická situácia (príklad: workshop The Word After the Pandemic).

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

V rámci možností, ktoré poskytoval štvorročný projekt, sme vypracovali komplexnú filozofickú antropológiu, predstavili, ako sa premenlivý obraz človeka konštituuje v súčasnosti (jeho subjektivita aj intersubjektivita). Fenomén človeka sme skúmali v jeho čo možno najpočetnejších aspektoch. Všeobecne sme sformulovali záver, ktorý sa potvrdzuje v analýzach jednotlivých konkrétnych otázok: Človek je bytosť, ktorá dokáže žiť a konať len vo svete, ktorému nejakým spôsobom rozumie. Človek je bytosť, ktorej vzťah k sebe samej, k iným a k svetu je sprostredkovaný výtvarmi jeho vlastnej činnosti. Ľudský vzťah k svetu je sprostredkovaný súčinnosťou symbolických sústav, nástrojov a inštitúcií. Systémy sprostredkovaní sa navzájom predpokladajú a podmieňujú. Komplex sprostredkovaní môžeme charakterizovať ako kultúru. Vzťahy človeka k svetu majú vždy aj hodnotovú a normatívnu dimenziu; človek je bytosť, ktorá vždy rozlišuje medzi „je“ a „má byť“. Vzťah k iným vždy obsahuje prinajmenšom tri dimenzie: existenciálnu, pragmatickú a mocenskú. Výsledky možno zhrnúť do nasledujúcich kategórií, ktoré sú zdokumentované v materiáloch projektu:

Publikačné výsledky: domáce a zahraničné monografie, domáce a zahraničné karenty, príspevky v recenzovaných časopisoch, v zborníkoch, učebnice a i.

Organizačné aktivity: každoročné medzinárodné konferencie a workshopy s využitím zabehnutých konferenčných platforiem (Bratislavské filozofické dni, Liberal Herald), jednorázové podujatia Letná škola francúzskeho myslenia, Medzinárodná filozoficko-antropologická konferencia 2020.

Pedagogické aktivity: semestrálne prednášky a semináre na BISLA a VŠVU.

Popularizačné aktivity: Bratislavský inštitút humanizmu, BISLA, Asociácia slovenských filmových klubov.

Participácia na konferenciách: účasť na domácich a zahraničných konferenciách relevantných pri traktovaní tej-ktorej otázky.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

Within the framework of possibilities given by a four years-long project, we have developed complex philosophical anthropology and described how the ever-changing image of a human being (and their subjectivity and intersubjectivity) is constituted in the present day and age. We have examined the phenomenon of a human being in as many aspects as possible. We have reached conclusions that have been apparent in the analyses of individual questions: A person is a being that is able to live and act only in the world that makes sense to them. A person is a being, whose relationship to themselves is mediated through a synergy of symbolic structures, tools, and institutions. Systems of mediation mutually assume and depend on each other. The complex of mediations can be characterized as a culture. Relations of a person with the world always have value and normative dimension; a person is a being, who always distinguishes between "is" and "ought to be". Relation to others always consists of at least three dimensions: existential, pragmatic, and power dimensions.

The results of the project can be summarized in three categories, documented in the project

materials:

Publication outputs: domestic and international monographs, domestic and international indexed journals, contributions in peer-reviewed journals, proceedings, textbooks etc.

Organizational activities: annual international conferences and workshops utilizing the existing functional conference platforms (Bratislava Philosophy Days, The Liberal Herald), one-time events as the Summer School of French Thought, International Conference of Philosophical Anthropology 2020.

Pedagogical activities: semestral lectures and seminars at BISLA and AFAD.

Popularization events: Multiple public discussions each year at The Bratislava Institute of Humanism/ BISLA.

Participation in conferences: taking part in multiple domestic and international conferences crucial for the treatment of individual research questions.